

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан соціально-гуманітарного
факультету
Оксана ГОМОТЮК

2025 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з
науково-педагогічної роботи
Віктор ОСТРОВЕРХОВ

2025 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Навчально-наукового
інституту новітніх освітніх
технологій Святослав ПИТЕЛЬ

2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «**Мас-медіа в сучасних інформаційних війнах**»

ступінь вищої освіти – бакалавр

галузь знань – 06 «Журналістика»

спеціальність – 061 «Журналістика»

Освітньо-професійна програма: «Правова журналістика»

кафедра інформаційної та соціокультурної діяльності

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (семін.) (год.)	ІРС (год.)	Тренінг	СРС (год.)	Разом (год.)	Іспит (семестр)
Денна	4	7	45	30	4	10	121	210	7
Заочна	4	7	8	4	-	-	118	210	7

Тернопіль – ЗУНУ

2025

29.08.2025
[Signature]

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 06 «Журналістика» спеціальності 061 Журналістика, затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол № 1 від 5 червня 2022 року).

Робочу програму склала кандидат наук із соціальних комунікацій, старший викладач кафедри інформаційної та соціокультурної діяльності Комінярська Людмила Анатоліївна.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри інформаційної та соціокультурної діяльності, протокол № 1 від 26 серпня 2025 року

Завідувач кафедри,
кандидат історичних наук, доцент _____ Ірина НЕДОШИТКО

Гарант освітньо-професійної програми,
кандидат наук із соціальних комунікацій,
старший викладач _____ Людмила КОМІНЯРСЬКА

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МАС-МЕДІА В СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ВІЙНАХ»

1. 1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ «МАС-МЕДІА В СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ВІЙНАХ»

Дисципліна	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 7	Галузь знань: 06 «Журналістика»	Обов’язкова дисципліна циклу загальної підготовки Мова навчання – українська
Кількість залікових модулів – 5	Спеціальність: 061 «Журналістика»	Рік підготовки: Денна – 4 Заочна – 4 Семестр: Денна – 7 Заочна – 7
Кількість змістових модулів – 2	Освітньо-професійна програма: «Правова журналістика»	Лекції: Денна– 45 год. Заочна – 8 год. Практичні заняття: Денна– 30 год. Заочна – 4 год.
Загальна кількість годин – 210	Ступінь вищої освіти – перший (бакалаврський)	Самостійна робота: Денна – 121 год. Заочна – 118 Тренінг: Денна – 10 год.
Тижневих годин – 14 з них аудиторних – 4,5		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. Мета й завдання вивчення дисципліни «Мас-медіа в сучасних інформаційних війнах»

2.1. Мета вивчення дисципліни

Курс «Мас-медіа в сучасних інформаційних війнах» – навчальна дисципліна, яка формує профіль фахівця в галузі журналістики та інформаційної політики. Вивчення цієї дисципліни передбачає формування теоретичного мислення, оволодіння практичними навичками щодо безпеки інформаційних технологій та інформаційних ресурсів.

Актуальність процесів формування системної практики ведення інформаційних війн викликала необхідність комплексної підготовки профільних фахівців як важливої стратегічної мети держави. Особливо гостро це питання постало після повномасштабного вторгнення Росії в Україну.

Метою викладання дисципліни є забезпечення єдності теоретичної і практичної підготовки студента, оволодіння ним комплексом історико-теоретичного матеріалу щодо розуміння природи, а також зародження й еволюції інформаційного протистояння; вивчення світового досвіду і його адаптація у сучасних українських реаліях; вироблення та набуття практичних навичок, необхідних для пошуку та професійного аналізу джерел інформації, оцінювання властивостей інформаційних потоків, ознайомлення з основними характеристиками, цілями, методами інформаційних війн, концептуальними і прикладними аспектами проведення інформаційних війн у сучасному світі, а також формування вміння щодо аналізу і планування інформаційних операцій у державній інформаційній політиці.

2.2. Завдання вивчення дисципліни:

1. Визначити зміст поняття «Інформаційна війна».
2. Дослідити інформаційні війни в історії розвитку суспільства.
3. З'ясувати роль інформаційно-психологічних операцій в інформаційному просторі України в контексті гарантування інформаційної безпеки як складової національної безпеки держави.
4. Ознайомити студентів з методами агресії проти розуму/інтелекту, що стало можливим завдяки розвитку засобів масової комунікації і вдосконалення технологій психологічного впливу на індивідуальну і масову свідомість.
5. Охарактеризувати спеціальні психотехнології, які здійснюються задля цілеспрямованих змін масової свідомості з метою закладання певної інформації (від комерційної до світоглядної).
6. Дослідити інформаційно-психологічну війну Росії проти України.
7. Визначити специфіку відмінностей між пропагандою та інформаційною війною, ментальною агресією та психологічною війною у контексті функціонування соціально-політичної системи;
8. З'ясувати роль і значення інформаційно-психологічних операцій в інформаційному просторі України в контексті гарантування інформаційної безпеки як складової національної безпеки держави;
9. Дослідити класичні вияви психологічної війни – тотальне пересмикування фактів, маніпулювання свідомістю телеглядачів, слухачів і читачів тощо.

2.3. Назва та опис компетентностей, формування яких забезпечує вивчення дисципліни «Мас-медіа в сучасних інформаційних війнах»:

Здатність застосовувати теоретичні знання в практичній діяльності.

Здатність визначати та професійно аналізувати інформаційний вплив.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни

Курс «Мас-медіа в сучасних інформаційних війнах» має органічні зв'язки з навчальними предметами гуманітарного циклу, базується на дисциплінах «Масова комунікація та інформація», «Соціальні комунікації».

Багатоплановість і складність проблем цього курсу зумовлює звернення до різних джерел інформації. Окремі питання цієї дисципліни знаходять своє віддзеркалення в навчальних посібниках, монографіях, укладених фахівцями різних галузей знань: соціальних комунікацій, психології, етики, історії, документознавства, а також інших суміжних дисциплін.

2.5. Результати навчання:

- Пояснювати свої виробничі дії та операції на основі отриманих знань.
- Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту.
- Здатність формувати інформаційний продукт, здатність ефективно просувати створений медійний продукт і керуватися принципами інформаційної безпеки.
- Оцінювати свій чи чужий інформаційний продукт, інформаційну акцію, що організована й проведена самостійно або разом з колегами.
- Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел.
- Виокремлювати у виробничих ситуаціях факти, події, відомості, процеси, про які бракує знань, і розкривати способи та джерела здобування тих знань.
- Здатність організовувати та контролювати командну професійну діяльність.
- Оцінювати діяльність колег з точки зору зберігання та примноження суспільних і культурних цінностей і досягнень.
- Вміння вирішувати конфліктні ситуації, працювати в команді, управляти своїм часом, розуміти важливості дедлайнів, здатність логічно і системно мислити, креативність.
- Вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію, українською мовою.
- Передбачати реакцію аудиторії на інформаційний продукт чи на інформаційні акції, зважаючи на положення й методи соціальнокомунікаційних наук.
- Генерувати інформаційний контент за заданою темою з використанням доступних, а також обов'язкових джерел інформації.
- Створювати грамотний медіапродукт на задану тему, визначеного жанру, з урахуванням каналу поширення чи платформи оприлюднення.

3. Зміст дисципліни
«Мас-медіа в сучасних інформаційних війнах»
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Маніпулятивні прийоми комунікацій в
інформаційному суспільстві

Тема 1

Інформація в житті людини

1. Визначення поняття «інформація».
2. Приклади трактування поняття «інформація»: інформація — «міра впорядкованості будь-якої системи» (Норберт Вінер); інформація — «позначення змісту, отриманого із зовнішнього світу в процесі нашого пристосування до нього і пристосування до нього наших почуттів» (Норберт Вінер).
3. Інформаційне суспільство.

Тема 2

Інформаційний вплив та інформаційні війни

1. Поняття інформаційної війни.
2. Інформаційний вплив під час новітніх технологій.
3. Інформаційні війни у світовій історії.

Тема 3

Сучасні мас-медіа в інформаційних війнах: досвід України

1. Роль сучасних мас-медіа та основні напрямки проведення дезінформаційної кампанії проти України.
2. Маніпулятивні інформаційні технології.
3. Масштабність впливу інформації на суспільство.
4. Боротьба з дезінформацією. Захист інформаційного простору.

Тема 4

Від комунікації до маніпуляції

1. Сутність та походження поняття «маніпуляції».
2. Маніпулятивні прийоми комунікацій.
3. Маніпулятивні прийоми в соціальних медіа
4. Глобалізаційні перетворення в інформаційному суспільстві.

Тема 5

Специфіка ведення інформаційних війн

1. Основи ведення I-War.
2. Політичні інформаційні війни.
3. Типові тактики і стратегії інформаційної війни.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Теорія і практика інформаційно-психологічного впливу

Тема 6

Історичні аспекти теорії інформаційно-психологічного впливу

1. Інформаційно-психологічний вплив як мистецтво війни.
2. Інформаційно-психологічний вплив Наполеона як унікальний феномен.
3. Інформаційно-психологічний вплив в роки Першої світової війни.
4. Особливості пропаганди фашистської Німеччини в міжвоєнний період.
5. Основні форми інформаційно-психологічного впливу під час Другої світової війни.

Тема 7

«Холодна війна» – боротьба за домінування на світовій арені

1. Передумови початку «холодної війни».
2. Сутність та етапи «холодної війни».
3. Біполярне інформаційне протистояння.
4. «Холодна війна» як інформаційно-психологічна війна.
5. Інформаційне протистояння між СРСР та США.

Тема 8

Інформаційна безпека та контрпропаганда

1. Сутність і значення інформаційної безпеки.
2. Загрози інформаційній безпеці.
3. Контрпропаганда як комплекс заходів.
4. Моделі та стратегії контрпропагандистської кампанії.

Тема 9

Масмедіа та медіатероризм

1. Масмедійні гравці. Джерело поширення інформації – ЗМІ.
2. Використання ЗМІ в спеціальних інформаційних операціях.
3. Прийоми використання ЗМІ в інформаційних війнах.
4. Медіа й тероризм: подвійна дилема.

Тема 10

Інформаційні методи боротьби

1. Популярні методи боротьби в інформаційному просторі.
2. Медіаграмотність і фактчекінг.

3. Фактчек – захист від дезінформації.

Тема 11

Інформаційно-психологічна війна Росії проти України

1. Інформаційно-психологічні операції проти України – головна загроза національній безпеці України.
2. Специфіка інформаційно-психологічної війни Росії проти України.
3. Інформаційно-психологічний вплив Росії після Революції Гідності та повномасштабного вторгнення.

Тема 12

Національна безпека України в умовах ведення інформаційних воєн

1. Національна безпека України в умовах ведення інформаційних воєн.
2. Інформаційні кордони України. Їхній захист.
3. Патріотизм як основа державної ідеології, фундамент будь-якої державної конструкції.
4. Значення української мови для утвердження державності.

4. Структура залікового кредиту дисципліни «Мас-медіа в сучасних інформаційних війнах» (денна форма навчання)

Тема	Кількість годин					
	Лекції	Прак.зан.	Самост. робота	Інд. р-та	Тренінг	Контр. заходи
Змістовий модуль 1. Маніпулятивні прийоми комунікацій в інформаційному суспільстві						
Тема 1. Інформація в житті людини	2	2	5	4	10	Поточне опитування
Тема 2. Інформаційний вплив та інформаційні війни	2	2	5			Поточне опитування, тестові завдання
Тема 3. Сучасні мас-медіа в інформаційних війнах: досвід України	2	2	7			Поточне опитування
Тема 4. Від комунікації до маніпуляції	2	2	6			Поточне опитування, тестові завдання
Тема 5. Специфіка ведення інформаційних воєн	4	2	6			Поточне опитування, тестові

						завдання 1-й модульн. контроль
Змістовий модуль 2 Теорія і практика інформаційно-психологічного впливу	4	2	5			Поточ. опитування, тестові завдання
Тема 6. Історичні аспекти теорії інформаційно-психологічного впливу						
Тема 7. «Холодна війна» – боротьба за домінування на світовій арені	4	2	5			Поточ. опитування, тести
Тема 8. Інформаційна безпека та контрпропаганд	4	2	5			Тестові завдання
Тема 9. Масмедіа та медіатероризм	4	2	5			Тестування, поточне опитування.
Тема 10. Інформаційні методи боротьби	4	2	5			Тестування, поточне опитування.
Тема 11. Інформаційно-психологічна війна Росії проти України	4	2	5			Поточ. опитування, тести
Тема 12. Національна безпека України в умовах ведення інформаційних воєн	9	8	5			Поточ. опитування, тести, ситуаційні завдання 2-й модульн. контр.
Загалом	45	30	121	4	10	
Підсумковий контроль					екзамен	

(заочна форма навчання)

Тема	Кількість годин				
	Лекції	Практ. заняття	Інд. робота	Тренінг	Самост. робота
Змістовий модуль 1. Маніпулятивні прийоми комунікацій в інформаційному суспільстві	-	-	-	-	5
Тема 1. Інформація в житті людини.					
Тема2. Інформаційний вплив та	-	-	-	-	5

інформаційні війни					
Тема 3. Сучасні мас-медіа в інформаційних війнах: досвід України	2	-	-	-	5
Тема 4. Від комунікації до маніпуляції.	2	1	-	-	5
Тема 5. Специфіка ведення інформаційних війн	-	-	-	-	5
Змістовий модуль 2 Теорія і практика інформаційно-психологічного впливу					
Тема 6. Історичні аспекти теорії інформаційно-психологічного впливу	2	1	-	-	5
Тема 7. «Холодна війна» – боротьба за домінування на світовій арені	-	-	-	-	8
Тема 8. Інформаційна безпека та контрпропагана	-	-	-	-	10
Тема 9. Комунікаційні кампанії та стратегії. Масмедіа та медіатероризм	-	-	-		10
Тема 10. Інформаційні методи боротьби	-	-	-	-	20
Тема 11. Інформаційно-психологічна війна Росії проти України	-	-	-	-	20
Тема 12. Національна безпека України в умовах ведення інформаційних воєн	2	2	-	-	10
Загалом	8	4			118
Підсумковий контроль	Екзамен				

5. Тематика практичних занять

Практичне заняття передбачає інтенсивну роботу в аудиторії. Воно проводиться у формі обговорення питань, дискусії, керованої викладачем або студентами, «круглого столу». Складність практичного заняття полягає у тому, що воно потребує серйозної підготовки викладача і групи, мобілізації всіх навичок та можливостей студентів, чіткості його проведення. Важливо заохотити студентів до практичного заняття, що досягається елементом новизни. Крім закріплення і поглиблення раніше отриманих і засвоєних нових знань, практичне заняття стимулює студентів до пошукової діяльності, знайомить із документами та додатковою літературою, вчить роздумам, розвиваючи тим самим творче мислення і сприяє формуванню переконань. Така форма роботи передбачає також обговорення самостійно підготовлених студентами доповідей, рефератів, повідомлень та ін.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Маніпулятивні прийоми комунікацій в інформаційному суспільстві

Практичне заняття 1

Інформація в житті людини

1. Визначення поняття «інформація».
2. Приклади трактування поняття «інформація»: інформація — «міра впорядкованості будь-якої системи» (Норберт Вінер); інформація — «позначення змісту, отриманого із зовнішнього світу в процесі нашого пристосування до нього і пристосування до нього наших почуттів» (Норберт Вінер).
3. Інформаційне суспільство.

Практичне заняття 2

Інформаційний вплив та інформаційні війни

1. Поняття інформаційної війни.
2. Інформаційний вплив під час новітніх технологій.
3. Інформаційні війни у світовій історії.

Практичне заняття 3

Сучасні мас-медіа в інформаційних війнах: досвід України

1. Роль сучасних мас-медіа та основні напрямки проведення дезінформаційної кампанії проти України.
2. Маніпулятивні інформаційні технології.
3. Масштабність впливу інформації на суспільство.
4. Боротьба з дезінформацією. Захист інформаційного простору.

Практичне заняття 4

Від комунікації до маніпуляції

1. Сутність та походження поняття «маніпуляції».
2. Маніпулятивні прийоми комунікацій.
3. Маніпулятивні прийоми в соціальних медіа
4. Глобалізаційні перетворення в інформаційному суспільстві.

Практичне заняття 5

Специфіка ведення інформаційних війн

1. Основи ведення I-War.
2. Політичні інформаційні війни.
3. Типові тактики і стратегії інформаційної війни.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Теорія і практика інформаційно-психологічного впливу

Практичне заняття 6

Історичні аспекти теорії інформаційно-психологічного впливу

1. Інформаційно-психологічний вплив як мистецтво війни.
2. Інформаційно-психологічний вплив Наполеона як унікальний феномен.
3. Інформаційно-психологічний вплив в роки Першої світової війни.
4. Особливості пропаганди фашистської Німеччини в міжвоєнний період.
5. Основні форми інформаційно-психологічного впливу під час Другої світової війни.

Практичне заняття 7

«Холодна війна» – боротьба за домінування на світовій арені

1. Передумови початку «холодної війни».
2. Сутність та етапи «холодної війни».
3. Біполярне інформаційне протистояння.
4. «Холодна війна» як інформаційно-психологічна війна.
5. Інформаційне протистояння між СРСР та США.

Практичне заняття 8

Інформаційна безпека та контрпропаганди

1. Сутність і значення інформаційної безпеки.
2. Загрози інформаційній безпеці.
3. Контрпропаганда як комплекс заходів.
4. Моделі та стратегії контрпропагандистської кампанії.

Практичне заняття 9

Масмедіа та медіатероризм

1. Масмедійні гравці. Джерело поширення інформації – ЗМІ.
2. Використання ЗМІ в спеціальних інформаційних операціях.
3. Прийоми використання ЗМІ в інформаційних війнах.
4. Медіа й тероризм: подвійна дилема.

Практичне заняття 10

Інформаційні методи боротьби

1. Популярні методи боротьби в інформаційному просторі.
2. Медіаграмотність і фактчекінг.
3. Фактчек – захист від дезінформації.

Практичне заняття 11

Інформаційно-психологічна війна Росії проти України

1. Інформаційно-психологічні операції проти України – головна загроза національній безпеці України.
2. Специфіка інформаційно-психологічної війни Росії проти України.
3. Інформаційно-психологічний вплив Росії після Революції Гідності та повномасштабного вторгнення.

Практичне заняття 12

Національна безпека України в умовах ведення інформаційних воєн

1. Національна безпека України в умовах ведення інформаційних воєн.
2. Інформаційні кордони України. Їхній захист.
3. Патріотизм як основа державної ідеології , фундамент будь-якої державної конструкції.
4. Значення української мови для утвердження державності.

6. Самостійна робота.

Метою виконання самостійної роботи є дослідження особливостей діяльності мас-медіа в умовах інформаційної війни.

Виконання самостійної роботи необхідно починати з вивчення відповідних розділів підручників, навчальних посібників, наукових джерел, що наведені у переліку рекомендованої літератури, а також додаткової літератури і практичних матеріалів, які студент повинен знайти і опрацювати самостійно.

Самостійна робота необхідна для систематизації, закріплення і розширення окремих теоретичних і практичних знань з дисципліни «Мас-медіа в сучасних інформаційних війнах». Вона дозволяє студентам опанувати необхідні практичні навички для вирішення конкретних завдань.

Мета виконання самостійної роботи – допомогти студентам глибше засвоїти теоретичний матеріал, допомогти у вирішенні практичних завдань курсу.

Самостійну роботу студенти виконують протягом вивчення дисципліни «Мас-медіа в сучасних інформаційних війнах» з проведенням консультацій з викладачем дисципліни відповідно до графіку навчального процесу.

Самостійна робота виконується у формі реферату за обраною темою (в межах змістового модуля). Під час виконання студент має використовувати українські та зарубіжні джерела, самостійно проводити пошук документальної та фактографічної інформації, систематизувати та узагальнювати дані, виявляти ключові моменти.

Робота виконується на аркушах паперу формату А4 обсягом не менше, ніж 15 сторінок друкованого тексту (Times New Roman, 14). Для чіткого та послідовного викладу матеріалу потрібно скласти план роботи, який має містити такі обов'язкові структурні частини: вступ (обсягом до 2 сторінок), де висвітлюються сутність і значення теми, формулюється предмет, об'єкт, мета дослідження, обґрунтовується його актуальність; основну частину – розкривається зміст питань теми роботи, наводяться зауваження; висновки, де підсумовується зібраний матеріал та містяться пропозиції; список використаних джерел, на які даються посилання у тексті.

Тематика

Змістовий модуль І.

Маніпулятивні прийоми комунікацій в інформаційному суспільстві

1. Інформаційна війна — складова частина ідеологічної боротьби.
2. Типові тактики та стратегії інформаційної війни.
3. Головний напрям I-War – вплив на свідомість людини.
1. Застосування високоточної зброї, розробленої на основі інформаційно-комп'ютерних технологій.
2. Специфіка розробки інформаційних технологій.
3. Основні категорії використання інформації проти людського інтелекту.
4. Інформаційно-психологічні операції проти національних культур.
5. Інформаційно-психологічна війна Росії проти України.
6. Основні методи інформаційної війни – блокування або спотворення інформаційних потоків та процесів прийняття рішень супротивником.

7. Інформація як об'єкт, потенційна зброя та вигідна ціль.
8. Використання величезних фінансових коштів для розробки інформаційних технологій.
9. Інформаційні операції проти волі нації.
10. Інформаційні операції проти командування суперника.
11. Інформаційні операції проти ворожих військ.
12. Інформаційні операції проти національних культур.
13. Глобальні інформаційні мережі.
14. Сучасна світова/регіональна політика та Інтернет.
15. Особливості інформаційно-психологічного впливу через Інтернет.
16. Інформаційна зброя в арсеналі американських спеціальних операційних сил
17. Інформаційні операції США.
18. Інтегроване використання можливостей електронної зброї, комп'ютерних мережових операцій (CNO), психологічних операцій (PSYOP), операцій з військової дезінформації і дезорганізації та операцій безпеки (OPSEC).
19. Перехоплення впливу на прийняття рішень противника.
20. «Холодна війна» – боротьба за домінування на світовій арені.

Змістовий модуль II

Теорія і практика інформаційно-психологічного впливу

1. Методи запобігання і ліквідації загроз в інформаційній безпеці держави.
2. Поняття політики безпеки. Принципи побудови політики безпеки та її впровадження.
3. Особливості запобігання електронній загрозі та способи зменшення вразливості в умовах електронної війни.
4. Електронна війна як близький аналог реальних “гарячих” бойових дій.
5. Стратегія й доктрина, елемент військового планування в межах конкретних завдань.
6. Формування громадської думки — одне з найважливіших завдань державного апарату, політичних партій, працівників спецслужб.
7. Тоталітарні режими як творці сприятливого образу про себе.
8. Західні суспільства і формування громадської думки («американський спосіб життя», «американська мрія»).
9. Інформаційна безпека як складова національної безпеки.
10. Роль держави в гарантуванні інформаційної безпеки країни.
11. Формування громадської думки — одне з найважливіших завдань державного апарату, політичних партій, працівників спецслужб.
12. Тоталітарні режими як творці сприятливого образу про себе.
13. Західні та пострадянські суспільства і маніпулювання громадською думкою.
14. Політичне маніпулювання.
15. Способи політичного маніпулювання.
16. Інформаційна безпека як складова національної безпеки.

17. Зовнішні і внутрішні загрози інформаційній безпеці: типи і класи загроз, джерела, засоби реалізації загроз та їхні наслідки.
18. Роль держави в гарантуванні інформаційної безпеки країни.
19. Українська мова як об'єкт інформаційної агресії.
20. Державна мова як важливий елемент національної безпеки країни.

Тренінг з дисципліни

Метою проведення тренінгу з дисципліни «Мас-медіа в сучасних інформаційних війнах» є створення неформального, невимушеного спілкування, яке відкриває перед групою студентів варіанти для аналізу.

1. Вступна частина проводиться з метою ознайомлення студентів з темою тренінгового заняття.

2. Організаційна частина полягає у створенні робочого настрою у студентській групі, ознайомленні з правилами проведення тренінгового заняття та умов підбиття підсумків.

3. Практична частина реалізується групою чи підгрупами студентів чисельністю 4-5 осіб шляхом виконання завдань чи вирішення проблемних питань тренінгового заняття.

4. Підведення підсумків відбувається шляхом обговорення результатів виконання тренінгового завдання групою чи підгрупами студентів, обміну думками з питань, винесених на тренінгове заняття.

Тема: Інформаційно-психологічна війна Росії проти України.

Порядок проведення:

(проводиться у формі тренінгу)

1. Формулювання назви проекту.
2. Постановка проблеми, підготовка анотації проекту (робота в групах).
3. Визначення цілей і задач проекту (робота в групах).
4. Розробка методів проекту (робота в групах).
5. Визначення форм оцінки, звітності і результативності проекту.

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Мас-медіа в сучасних інформаційних війнах» використовуються методи оцінювання навчальної роботи студента:

- поточне оцінювання;
- презентації результатів виконання завдань та досліджень;
- підсумкове оцінювання по кожному змістовному модулю;
- оцінювання виконання самостійної роботи;
- оцінювання виконання тренінгу;
- екзамен.

КРИТЕРІЇ, ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Підсумковий бал за 100-бальною шкалою з навчальної дисципліни «Мас-медіа в інформаційних війнах» визначається як середньозважена величина залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту.

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	Модуль 4	Модуль 5
10%	10%	10%	10%	5%	15%	40%
Поточне оцінювання	Модульний контроль 1	Поточне оцінювання	Модульний контроль 2	Тренінг	Самостійна робота	Екзамен
Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих на практичних заняттях та передбачає усне опитування, підготовку доповідей, тетування, в тому числі через систему Moodle. Оцінювання на практичних заняттях здійснюється за 100-бальною шкалою.	Модульна робота охоплює теми 1-5 і передбачає виконання таких завдань: 1.Теоретичні питання (2 питання по 30 балів) – 60 балів. 2.Творчі завдання -20 балів. 3.Тести (5 по 4 бали) – 20 балів. Оцінювання модульного контролю здійснюється за 100-бальною шкалою.	Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих на практичних заняттях та передбачає усне опитування, тестування, в тому числі через систему Moodle. Оцінювання на практичних заняттях здійснюється за 100-бальною шкалою.	Модульна робота охоплює теми 6-12 і передбачає виконання таких завдань: 1.Теоретичні питання (2 питання по 30 балів) – 60 балів. 2.Творчі завдання -20 балів. 3.Тести (5 по 4 бали) – 20 балів. Оцінювання модульного контролю здійснюється за 100-бальною шкалою.	Тренінг проводиться наприкінці семестру на окремих заняттях. Тренінг оцінюється за 100 бальною шкалою. Під час тренінгу оцінюється підготовка, робота в команді та участь у дебатах за визначеною темою.	Оцінювання самостійної роботи здійснюється за 100 бальною шкалою. Оцінюється підготовка реферату.	Екзамен передбачає виконання таких завдань: 1.Теоретичні питання (2 питання по 25 балів) – 50 балів. 2.Творче завдання– 30 балів. 3.Тести (5 по 4 бали) – 20 балів. Екзамен оцінюється за 100 бальною шкалою.

Поточне опитування під час заняття

90-100 балів — у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей, глибоко і всебічно розкриває зміст теоретичних питань;

75-89 балів — достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки;

65-74 бали — в цілому володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки;

60-64 бали — не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань, допускаючи при цьому суттєві неточності;

1-59 балів — не володіє навчальним матеріалом, не розкриває зміст теоретичних питань.

Підсумкова оцінка за поточне опитування кожного модуля визначається як середнє арифметичне оцінок, отриманих під час занять в межах кожного модуля.

Тренінг

90-100 балів — у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, самостійно та аргументовано його використовує під час виконання завдань тренінгу, застосовує творчий підхід;

75-89 балів — достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але під час виконання окремих завдань тренінгу не демонструє глибокого розуміння змісту діяльності, припускається незначних помилок, загалом виявляє творчий підхід до виконання завдань;

65-74 бали — у цілому володіє навчальним матеріалом на достатньому рівні, може правильно використовувати його під час виконання завдань тренінгу, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації; припускається серйозних помилок, рідко застосовує творчий підхід до виконання завдань;

60-64 бали — не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його застосовує на практиці, недостатньо розкриває питання тренінгу, не в повному обсязі виконує завдання тренінгу, допускаючи при цьому суттєвих неточностей, не виявляє творчого підходу;

1-59 бали — не володіє навчальним матеріалом, не розуміє сутності завдань тренінгу, не бере участі у групових обговореннях питань.

Самостійна робота

90-100 балів — зміст самостійної роботи повністю відповідає встановленим вимогам, містить елементи самостійного дослідження, свідчить про високий рівень опанування навчального матеріалу, студент на високому рівні застосовує творчий підхід до виконання завдань;

75-89 балів — зміст самостійної роботи в основному відповідає встановленим вимогам, можуть бути несуттєві недопрацювання у виконанні окремих завдань, рівень опанування навчального матеріалу є належним, студент застосовує творчий підхід до виконання завдань;

60-74 балів — поставлені завдання виконані на недостатньому рівні; наведені авторські напрацювання є загальними і слабо обґрунтованими, свідчать про недостатній рівень опанування навчального матеріалу; студент припускається значних помилок у виконанні завдань, фрагментарно застосовує творчий підхід до виконання завдань;

1-59 балів — завдання практично не виконані; відсутні авторські напрацювання; студент припускається суттєвих помилок під час виконання завдань, що свідчать про низький рівень опанування навчального матеріалу; не виявляє творчого підходу.

Модульна робота, екзамен — види контролю, що перевіряють рівень засвоєння студентом теоретичного і практичного матеріалу, оцінюються від 0 до 100 балів як сума балів за виконані завдання.

Екзаменаційний білет складається із:

- теоретичних питань, за які студент може набрати макс. 50 б.,
- творчих завдань – макс. 30 б.
- тестів – макс. 20 б.

Загальні критерії оцінювання знань студента із дисципліни

«Відмінно» (90-100 балів). Студент виконав робочий план, добре володіє теоретичним матеріалом. Може здійснювати несемантичне опрацювання інформації, пошук інформації на високому рівні, аналізувати інформаційно-психологічний вплив, має навички самостійного створення інформаційних продуктів. Рівень його медіаграмотності можна оцінити як високий. Практичні завдання, у тому числі ті, що вимагають творчого підходу й нестандартного мислення, знання новітніх технологій у галузі, виконує на 90+%.

«Добре» (75-89 балів). Студент виконав робочий план. Володіє загальними знаннями програмного матеріалу, аналізує інформаційно-психологічний вплив. На 75 % володіє навичками реалізації інформаційних технологій. Практичні завдання, що передбачають дослідження маніпулятивного впливу за допомогою інформаційних технологій виконує на 75 %.

«Задовільно» (60-74 бали). Студент виконав робочий план. Володіє загальними знаннями програмного матеріалу (може викласти основні відомості про ведення інформаційних війн), однак не розуміє відмінностей між комунікативними та маніпулятивними прийомами, не може створювати власний аналіз інформаційно-психологічними впливів. Практичні завдання виконує на 50 %.

«Незадовільно» (0-59 балів). Студент не виконав робочого плану, не виявляє загальних знань програмного матеріалу, не володіє достатньою медіаграмотністю для аналізу інформаційно-психологічних процесів. Не знає специфіки ведення інформаційних війн. Практичні завдання виконує на 30 %.

Шкала оцінювання

За шкалою Університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№ п/п	Найменування	Номер теми
1	Прикладне програмне забезпечення загального призначення (засоби Microsoft Office)	1-12
2	Ноутбук, проектор, екран	1-12

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Воєнна пропаганда РФ — механізми впливу та способи захисту детальний розбір. 20.07.2022. URL: [https:// kanaldom.tv/uk/voyenna-propaganda-rf-mehanizmy-vplyvu-ta-sposobyzahystu-detalnyj-rozbir-vid-tyzengauzena/](https://kanaldom.tv/uk/voyenna-propaganda-rf-mehanizmy-vplyvu-ta-sposobyzahystu-detalnyj-rozbir-vid-tyzengauzena/)
2. І. В. Інформаційні війни : підручник / І. В. Гамова. — Київ : Держ. торг.-екон. ун-т, 2022. — 184 с. Голуб О. Медіакомпас: путівник професійного журналіста. Практичний посібник / Інститут масової інформації. Київ: ТОВ “Софія-А”, 2019. 184 с.
3. Єдиний державний веб-портал відкритих даних. URL: <https://data.gov.ua/>
4. Інформаційна безпека. Підручник / В.В. Остроухов, М.М. Присяжнюк, О.І. Фармагей, М.М. Чеховська та ін.; під ред. В.В. Остроухова. Київ : Видавництво Ліра-К, 2021. 412 с.
5. ІПСО в українському інфопросторі: як розпізнати? АрміяInform. URL: <https://armyinform.com.ua/2022/08/05/ipso-v-ukrayinskomu-infoprostoru-yakrozpiznaty/> (дата звернення: 04.05.2024).
6. Комінярська Л. Українські регіональні медіа під час повномасштабної війни: тематика контенту та жанрова специфіка. Регіональні медіа в контексті трансформаційних викликів сучасності. Збірник за матеріалами Всеукраїнської наукової конференції. 2023. С. 80.
7. Комінярська Л. Телеграм-канали як популярні джерела комунікації в умовах повномасштабної російсько-української війни. Збірник наукових праць «Молодий дослідник» №3, 2024.
8. Колесніков А. Цифрове суспільство в Україні: стан та вектори безпечного розвитку. *Економічна безпека та фінансові розслідування: концепти, прагматика, інструментарій забезпечення: колективна монографія*/ за ред. О. І. Вівчар. Тернопіль, 2019. С. 55-70.
9. Основи журналістики: Практикум / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад.: Т. В. Фісенко, О. О. Гусак. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. — 49 с.
10. Про інформацію. Закон України № 2657-XII від 02.10.92. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
11. Путькалець Л. А., Вишневецька Г. Б. Регіональні мас-медіа в умовах інформаційно-психологічної війни Росії проти України. Functioning of the Ukrainian media during martial law in Ukraine : Scientific monograph. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2022. С. 93-107.
12. Сірінюк-Долгарьова К. Російська дезінформація і пропаганда в соціальних медіа: кейс Телеграму. Протидія дезінформації в умовах російської агресії проти України: виклики і перспективи: тези доп. учасників міжн. наук.-практ. конф. (Анн-Арбор - Харків, 12-13 груд. 2023 р.) , 153-156.
13. Фактчек: довіряй-перевіряй. URL: <https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:VOXU-EdEra+FactCheck101+2018/about>
14. Цифрова безпека журналістів та інших працівників медіа. URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:Prometheus+DSJ101+2022_T1/course/.
15. Худолій А. О. Інформаційна війна 2014-2022 рр. : монографія. Острогоз : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2022. 208 с.
16. Центр протидії дезінформації. URL: <https://cpd.gov.ua/> (дата звернення:

24.05.2024).

17. Центр стратегічних комунікацій. URL: <https://spravdi.gov.ua/pro-nas/> (дата звернення: 04.05.2024).

18. Яка мета головних кремлівських ІПСО у війні проти України. Центр протидії дезінформації. URL: <https://cpd.gov.ua/main/yaka-meta-golovnyhkremlivskyh-ipso-u-vijni-protu-ukrayiny/> (дата звернення: 04.05.2024).